

«بررسی‌های حسابداری و حسابداری»

سال هفتم - شماره ۲۶ و ۲۷ - زمستان ۱۳۷۷ و بهار ۱۳۷۸

ص ص ۱۶۵ - ۱۴۵

پژوهش‌های کاربردی در حسابداری

(قسمت یازدهم)

محمد صادقی^۱

از شماره ۸ تابستان ۱۳۷۳ بخش جدیدی در فصلنامه علمی و پژوهشی «بررسی‌های حسابداری و حسابداری» به درج چکیده پایان نامه‌های تحصیلی دانشجویان دانشکده علوم اداری و مدیریت بازرگانی دانشگاه تهران در دوره‌های تحصیلات تکمیلی (کارشناسی ارشد و دکترا) در حوزه حسابداری اختصاص یافت. این بخش در راستای ارتباط بین حرفه و دانش حسابداری و پیوند بین زمینه‌های تئوریک و نظری با کاربردهای عملی «به منظور تبادل اطلاعات و به حداقل رساندن دوباره کاری‌ها در تحقیقات و آشنایی بیشتر دانشجویان و دانش پژوهان با زمینه‌های تحقیقات کاربردی» تهیه شده است. امید است مورد استقبال و توجه دانشجویان و دانش پژوهان قرار گیرد.



عنوان پایان نامه: تحقیقی پیرامون بودجه‌بندی در صنایع لاستیک و پلاستیک در شرکت‌های

پذیرفته شده در سازمان بورس اوراق بهادار تهران

نام نویسنده: محبوب جلیل پور ثمرین

تعداد صفحات: ۱۴۹ صفحه

استاد راهنما: دکتر محمدرضا طاهری

اساتید مشاور: دکتر ایرج نوروش - دکتر حسن میرزایی اهرنجانی

تاریخ تصویب: ۱۳۷۴/۶/۳۰

برای درجه: کارشناسی ارشد حسابداری

فهرست فصول

فصل اول - کلیات تحقیق

فصل دوم - مبانی نظری تحقیق

فصل سوم - متدولوژی تحقیق

فصل چهارم - طراحی و تدوین سیستم بودجه جامع

منابع و مآخذ

پیوست‌ها

مقدمه

بودجه‌بندی، از دیرباز به عنوان یکی از فنون و روش‌های مؤثر برای نیل به اهداف مؤسسات صنعتی و تولیدی شناخته شده است. در حقیقت، بودجه‌بندی به معنی برنامه‌ریزی و کنترل است. بودجه‌ای که بر مبنای بررسی، مطالعه و پژوهش و مشارکت کارکنان یک مؤسسه، تهیه و تنظیم شده باشد برنامه عمل مدیریت را معین کرده و هماهنگی مطلوب بین تمامی فعالیت‌های مؤسسه تولیدی را فراهم می‌آورد.

تعریف موضوع

یکی از ابزارهای بسیار مهم جهت برنامه‌ریزی و کنترل بودجه می‌باشد. بودجه به طور کلی عبارت است از بیان مالی و یا مقداری سیاست‌های شرکت که در طول مدت معینی از زمان آینده (عموماً یک سال) برای دستیابی به هدف‌های تعیین شده باید تعقیب شود. این سیاست‌ها در قالب برنامه‌ریزی عملیات شرکت، مخارج سرمایه‌ای و گردش وجوه مطرح می‌شود.

محصول نهایی فرآیند برآورد و تهیه بودجه یک واحد تولیدی، بودجه جامع است. بودجه جامع، شامل بودجه‌های جداگانه هر یک از بخش‌های مختلف واحد تولیدی می‌باشد. ترکیب دقیق و مشخص بودجه جامع تا حدودی به حجم عملیات و نوع فعالیت واحد تولیدی بستگی دارد. به هر صورت، بودجه جامع معرف طرح کلی واحد تولیدی در دوره بودجه است.

بودجه جامع انعطاف‌پذیر است و با پیشرفت عملیات در صورت لزوم، اصلاحات و تعدیلات لازم در آن به عمل می‌آید. بودجه جامع در هر یک از دوره‌های سه ماهه سال با عملکرد واقعی مقایسه می‌شود و در صورت وجود انحراف نسبت به تجدیدنظر در بودجه یا اصلاح روند عملیات اقدام می‌گردد. بودجه جامع به عنوان یک سیستم واحد در نظر گرفته می‌شود که اجزای این سیستم با یکدیگر مرتبط می‌باشند. یکی از اجزای سیستم بودجه جامع، بودجه فروش می‌باشد که معمولاً در اولین مرحله از فرآیند بودجه تهیه می‌شود و بودجه‌های دیگر به آن وابسته است یا از آن نتیجه می‌شود. در شرایط فعلی ایران در صناعی که میزان تقاضای محصولات بیشتر از عرضه آنها است و واحدهای تولیدی تا هر میزان تولید نمایند محصولات آنها به فروش خواهد رسید، در نتیجه بودجه تولید اهمیت می‌یابد.

بودجه جامع به صورت‌های مالی بودجه شده مانند صورتحساب سود و زیان، ترازنامه و گردش وجوه نقد بودجه شده منتهی می‌شود که بر اساس این صورت‌ها می‌توان نتایج عملیات واحد انتفاعی را در دوره بودجه پیش‌بینی و برنامه‌ریزی کرد.

اهمیت موضوع

یکی از مهم‌ترین روش‌های مقداری مدیریت بودجه‌بندی است. بودجه‌بندی تکنیکی است که به کمک تئوری‌های اقتصادی، تجزیه و تحلیل‌های مالی و ارزیابی‌های اقتصادی، طراحی، اجرا و کنترل برنامه‌ها و بهینه‌سازی عملیات و کارآیی مدیریت را ممکن می‌سازد. به موازات گسترش سازمان‌ها و پیچیده‌تر شدن مدیریت، تکنیک‌های بودجه‌بندی تکامل یافته و در خدمت حل و فصل معضلات سازمانی درآمده است. تکامل فنون بودجه‌بندی و پیدایش بودجه‌های برنامه‌ای، عملیاتی، سیستمی، چندانتخابی و بر مبنای صفر همه ناشی از ضرورت‌های مدیریتی می‌باشد. روش‌های پیشرفته مذکور ابزارهای مؤثری هستند که برنامه‌ریزی‌های جامع و دقیق و کنترل‌های همه جانبه‌ای را برای مدیریت فراهم می‌سازند. الزام فزاینده مدیریت به استفاده از بودجه‌بندی به خاطر تحقق اهداف سازمانی، ارتباط مدیریت و بودجه را محکم‌تر کرده و آنها را بیش از پیش به یکدیگر نزدیک کرده است. چنین ارتباط تنگاتنگ و متقابل حاصل جهت‌گیری هر کدام به سوی دیگری است که در گذر زمان شکل گرفته است.

با توجه به اهمیت و نقش آن در رشد اقتصادی و با توجه به نقش بودجه‌بندی در برنامه‌ریزی و کنترل و با توجه به اهمیت برنامه‌ریزی و کنترل در فرآیند مدیریت جهت دستیابی به اهداف سازمانی، اهمیت موضوع تحقیق مشخص می‌گردد.

روش تحقیق

این تحقیق که به روش استقرایی انجام شده است در نظر دارد ارتباط بین بودجه جامع و عملکرد شرکت‌های صنایع لاستیک و پلاستیک که در بورس اوراق بهادار تهران پذیرفته شده‌اند را طی سال‌های ۱۳۶۹ لغایت ۱۳۷۲ مورد بررسی قرار می‌دهد.

فرضیات تحقیق

فرضیه اصلی تحقیق:

به کارگیری بودجه جامع در صنایع لاستیک و پلاستیک در شرکت‌های پذیرفته شده در

سازمان بورس اوراق بهادار تهران منجر به بهبود عملکرد می‌شود.

فرضیات فرعی

- ۱ - به کارگیری بودجه جامع منجر به افزایش نسبت بازده فروش شرکت‌های صنایع لاستیک و پلاستیک می‌گردد.
- ۲ - به کارگیری بودجه جامع منجر به افزایش نسبت بازده دارایی‌ها در شرکت‌های صنایع لاستیک و پلاستیک می‌گردد.
- ۳ - به کارگیری بودجه جامع منجر به کاهش نسبت کل هزینه‌ها به فروش در شرکت‌های صنایع لاستیک و پلاستیک می‌گردد.
- ۴ - به کارگیری بودجه جامع منجر به افزایش نسبت سرمایه در گردش در شرکت‌های صنایع لاستیک و پلاستیک می‌گردد.
- ۵ - به کارگیری بودجه جامع موجب کوتاه‌تر شدن دوره وصول مطالبات در شرکت‌های صنایع لاستیک و پلاستیک می‌گردد.

مباحث ارائه شده

فصل اول تحقیق تحت عنوان کلیات تحقیق به بحث پیرامون مطالبی چون تعریف موضوع، اهمیت موضوع، علت و انگیزه انتخاب موضوع، فرضیات تحقیق، روش آزمون فرضیه، انتخاب شاخص‌های ارزیابی عملکرد (کارآیی)، روش تحقیق، مشکلات تحقیق و قلمرو تحقیق پرداخته است.

فصل دوم در دو بخش به طرح مبانی نظری تحقیق اختصاص یافته است. در بخش اول زمینه‌تئوریک بودجه جامع مطرح شده است. اصطلاح بودجه، پیدایش بودجه‌بندی، تعریف بودجه و بودجه جامع، ارتباط پیش‌بینی و بودجه‌بندی، بودجه‌بندی متغیر، هدف‌های بودجه‌بندی، کنترل بودجه‌ای، کاربرد نظریه سیستمی در بودجه جامع، تشریح بودجه جامع شامل بودجه عملیاتی و بودجه مالی از جمله مطالبی است که در این زمینه مطرح شده است. در بخش دوم زمینه تاریخی و تشکیلاتی صنعت لاستیک در ایران و جهان به بحث گذاشته شده است. از جمله مطالب این قسمت تاریخچه لاستیک، فرآیند تولید تایر، فرآیند تولید

تیوپ، فلاپ و بلادر، وضعیت تولید تایر و تیوپ در ایران و جهان و تکنولوژی تولید تایر می‌باشد.

در فصل سوم تحقیق تحت عنوان متدولوژی مباحثی چون جامعه آماری، روش جمع‌آوری اطلاعات، روش تحقیق، فرضیات تحقیق، شاخص‌های ارزیابی عملکرد و نحوه ارزیابی آنها، روش آماری، آماره آزمون و آزمون فرضیه مورد بحث قرار گرفته است. فصل چهارم به طراحی و تدوین سیستم بودجه جامع برای شرکت مجتمع صنایع لاستیک یزد اختصاص یافته است.

نتیجه‌گیری

یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد که استفاده از بودجه جامع در بهبود عملکرد شرکت‌ها و مؤسسات تأثیر بسزایی داشته و موجب افزایش کارایی در شرکت‌ها می‌شود. شاید بتوان گفت که مهم‌ترین عامل در تهیه یک بودجه، رسیدگی به جنبه‌های روابط انسانی آن است زیرا بودجه‌ها کاملاً بی‌روح و مکانیکی می‌باشند. اما برای افرادی که مسوولیت اجرایی آن را به عهده دارند، جنبه حیاتی دارد. زیرا عملکرد واقعی آنها با بودجه پیش‌بینی شده مقایسه و مورد سنجش قرار می‌گیرد، بنابراین تشریک مساعی مدیران در تهیه بودجه باعث آگاهی بیشتر آنان با اهداف مؤسسه و پی بردن به مشکلات و تنگناهای سازمانی خواهد شد.

اگر به هنگام اجرای بودجه، تشکیلات صحیح، مدیریت خوب، افراد متخصص و ماهر، روش‌های کامل حسابداری و گزارش‌گیری و عوامل دیگر مورد نیاز را نداشته باشیم باز هم بودجه به آن گونه که پیش‌بینی کرده‌ایم اجرا نخواهد شد بنابراین اجرای بودجه همان نقش و اهمیتی را دارد که پیش‌بینی‌ها و برآوردهای صحیح در تهیه بودجه دارند.



عنوان پایان نامه: بررسی وضعیت روش حسابداری تسعیر دارایی‌ها و بدهی‌های ارزی و تشخیص سود و زیان ناشی از آن در شرکت‌های صنعتی - تجاری ایران (شرکت‌های تحت پوشش سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران)

نام نویسنده: سیدهاشم پورآذرسا

تعداد صفحات: ۱۰۶ صفحه

استاد راهنما: دکتر نقی بهرامفر

استاد مشاور: دکتر ایرج نوروش

تاریخ تصویب: ۱۳۷۴/۱۱/۲۸

برای درجه: کارشناسی ارشد حسابداری

فهرست فصول

فصل اول - کلیات

فصل دوم - مبانی نظری حسابداری معاملات ارزی و تسعیر صورت‌های مالی

فصل سوم - جمع آوری داده‌ها و اطلاعات

فصل چهارم - نتایج حاصل از تحقیق

فصل پنجم - خلاصه تحقیق و پیشنهادات

منابع و مأخذ

ضمائم

موضوع تحقیق

یکی از موضوعات بحث‌انگیز حسابداری، گزارشگری آثار مالی رویدادهای گوناگون ارزی است که در حال حاضر اغلب واحدهای صنعتی - تجاری با آن مواجه می‌باشند. این واحدها، معاملات ارزی خود را به طور عمده به دو طریق انجام می‌دهند:

الف - ممکن است به طور مستقیم وارد معاملات ارزی شوند. شامل:

- خرید و فروش کالاها و خدمات که وجه آن به ارز دریافت و پرداخت می‌گردد.

- دریافت و پرداخت وام ارزی

- طرف قرارداد بودن در یک معامله خارجی

- ایجاد بدهی یا خرید دارایی به شکل ارزی

نتایج این گونه معاملات (دارایی‌ها و بدهی‌های ارزی) باید به واحد پول مبنای صورت‌های مالی تسعیر شود.

ب - ممکن است معاملات ارزی از طریق واحدهای تابعه مقیم در کشور دیگر انجام پذیرد که صورت‌های مالی آن بر حسب واحد پول متفاوت از واحد پول شرکت سرمایه‌گذار تهیه می‌شود. در این صورت نیاز به تسعیر کلیه اقلام مندرج در صورت‌های مالی می‌باشد.

نوسان نرخ‌های ارز و عدم مفهوم یکسان از معادل آن، موجب ایجاد روش‌های متفاوت تسعیر شده که ضرورت تدوین استاندارد مشخصی را به دنبال دارد. به این ترتیب بین مبالغ ارزی مندرج در صورت‌های مالی سال جاری و مبلغی که در تاریخ وقوع معامله در طول دوره ثبت شده است، یا مبلغی که در صورت‌های مالی دوره‌های قبل منعکس شده است، تفاوت ایجاد خواهد شد که به عنوان سود یا زیان حاصل از تسعیر ارز تلقی می‌گردد.

با توجه به اینکه در ارتباط با روش‌های حسابداری تسعیر دارایی‌ها و بدهی‌های ارزی در پایان سال مالی از نقطه نظر اندازه‌گیری، ثبت و نحوه گزارش اثرات آنها بر وضعیت مالی، نتایج عملیات و تغییرات در وضعیت مالی شرکت‌ها، اختلاف نظر وجود دارد، در این تحقیق راه‌حل‌های مناسب و مطلوب جهت برخورد منطقی با این گونه رویدادها و ایجاد یکنواختی در تهیه صورت‌های مالی شرکت‌ها مورد توجه قرار گرفته است. بر این اساس موضوع این تحقیق مطالعه روش‌های حسابداری تسعیر دارایی‌ها و بدهی‌های ارزی و تشخیص سود و زیان ناشی از آن است.

اهداف تحقیق

تحقق هدف‌های گزارشگری مالی، تأمین نیازها و خواست‌های اطلاعاتی استفاده‌کنندگان از صورت‌های مالی، مستلزم فراهم آوردن اطلاعات متنوعی در باره واحدهای تجاری می‌باشد به نحوی که رویدادهای مالی را به طور صحیح و آن طور که رخ داده‌اند، منعکس

نماید.

برقراری یک سیستم حسابداری کارآمد مستلزم به کارگیری و استفاده از روش‌ها و سیستم‌های خاص حسابداری است.

اندازه‌گیری و ثبت رویدادهای ارزی و روش‌های حسابداری آن، یکی از موارد قابل بحث در سیستم‌های حسابداری است. به این ترتیب که در بسیاری از شرکت‌ها، دارایی‌ها و بدهی‌های ارزی وجود دارد که در پایان دوره مالی به منظور انعکاس تأثیرات ناشی از تغییر ارز بر جریان وجوه نقد و ارزش ویژه شرکت، اقلام مزبور با استفاده از نرخ حاکم در تاریخ ترازنامه، تسعیر می‌گردند. نتیجه تسعیر، سود (زیان) ارزی ناشی از نوسان نرخ ارز خواهد بود. نحوه برخورد با این نوسانات ارزی، خود موضوعی قابل توجه و تعمق می‌باشد. نحوه برخورد با این نوسانات ارزی در شرکت‌های مختلف متفاوت است که این خود به دلیل عدم تدوین استانداردهای حسابداری در سطح کشور می‌باشد. بدین ترتیب لازم است روش‌های گوناگون تسعیر در واحدهای مختلف مطالعه و بر اساس نتایج بدست آمده جهت برخورد منطقی با اینگونه رویدادها و ایجاد یکنواختی در تهیه صورت‌های مالی شرکت‌ها، مناسب‌ترین روش تعیین و به مرحله اجرا گذارده شود، به گونه‌ای که با کمترین هزینه، مفیدترین اطلاعات برای استفاده‌کنندگان فراهم آید.

فرضیه تحقیق

«عدم تدوین استانداردهای ملی حسابداری سبب گردیده است که حسابداری تسعیر دارایی‌ها و بدهی‌های ارزی در پایان دوره مالی و نحوه انعکاس سود (زیان) ناشی از آن در صورت‌های مالی در بین شرکت‌های مختلف، متفاوت باشد».

مباحث مطرح شده

فصل اول این تحقیق به طرح تحقیق اختصاص یافته است. موضوع تحقیق، هدف از تحقیق، اهمیت تحقیق و جنبه‌های کاربردی آن، فرضیه تحقیق، محدودیت‌های تحقیق، روش تحقیق، مطالعات انجام شده قبلی و سازمان تحقیق از جمله موضوعاتی است که در این

فصل آورده شده است.

فصل دوم به بررسی مبانی نظری حسابداری معاملات ارزی و تسعیر صورت‌های مالی می‌پردازد. تاریخچه مبادلات ارزی، بیانیه‌های منتشر شده و استانداردهای مربوط به حسابداری معاملات ارزی و تسعیر صورت‌های مالی خارجی، بیانیه استانداردهای حسابداری شماره ۸ که به استانداردهای معاملات خارجی اختصاص یافته است و معاملات ارزی رایج شامل واردات و صادرات کالاها و خدمات، وام خارجی و انعقاد قرارداد سلف را مورد بحث قرار می‌دهد، تسعیر صورت‌های مالی شرکت‌های تابعه خارجی که قبلاً از چهار روش شامل روش جاری - غیرجاری، روش پولی - غیرپولی، روش موقت و روش نرخ جاری استفاده می‌شد و در حال حاضر روش‌های تسعیر حساب‌های ترازنامه‌ای، تسعیر حساب‌های مربوط به صورت سود و زیان، گزارش سود یا زیان ناشی از تسعیر ارز، همچنین تسعیر صورت‌های مالی شعبه‌های خارجی، حسابداری سرمایه‌گذاری در شرکت‌های تابعه خارجی و تسعیر تراز آزمایشی شرکت‌های تابعه خارجی از جمله موضوعات مورد بحث در این فصل می‌باشد.

فصل سوم به جمع‌آوری داده‌ها و اطلاعات پرداخته است. در این فصل جامعه آماری تحقیق، چگونگی انتخاب واحدهای مورد بررسی، روش انتخاب واحدهای صنعتی جهت آزمون فرضیه، منابع و مدارک اولیه داده‌های تحقیق، متغیرهای تحقیق، تکنیک جمع‌آوری و سازماندهی داده‌ها مورد بحث و بررسی قرار گرفته است.

فصل چهارم تحت عنوان نتایج حاصل از تحقیق به تشریح یافته‌های تحقیق و روش‌های آماری جمع‌آوری اطلاعات و آزمون فرضیه اختصاص یافته است. در فصل پنجم خلاصه تحقیق و نتایج و پیشنهادات آورده شده است.

نتیجه‌گیری

با گسترش روزافزون فعالیت‌های خارجی شرکت‌ها، یکی از موارد قابل توجه جهت هر چه بالا بردن کیفیت صورت‌های مالی، تدوین استانداردهای ملی حسابداری از جمله حسابداری تسعیر ارز می‌باشد. تدوین استانداردهای ملی حسابداری، موجبات ثبات رویه و

قابلیت مقایسه بین صورت‌های مالی شرکت‌های مختلف و در نتیجه امکان تصمیم‌گیری بهتر توسط استفاده‌کنندگان صورت‌های مالی را فراهم می‌آورد.

با توجه به اینکه عمده‌ترین استفاده‌کنندگان صورت‌های مالی در شرایط فعلی اقتصادی کشور، دولت می‌باشد، لازم است که استاندارد جهت حسابداری تسعیر ارز به گونه‌ای تدوین گردد که نیاز دولت را به بهترین شکل برآورده سازد.

به این ترتیب جهت گردش چرخ‌های اقتصادی کشور و اخذ مالیات که از جمله وظایف دولت می‌باشد و اتخاذ تصمیمات و سیاست‌گذاری‌ها، به گزارش‌ها و صورت‌های مالی سازمان‌های مختلف از جمله شرکت‌ها، استناد می‌شود. لذا می‌بایستی حتی‌المقدور صورت‌های مالی وقایع تاریخی را منعکس نمایند.

تلاش در جهت هر چه واقعی‌تر نشان دادن صورت‌های مالی از یک سو و تطابق با مفاهیم و اصول حسابداری از سوی دیگر، تأکید بر تسعیر کلیه دارایی‌ها و بدهی‌ها در تاریخ ترازنامه و شناسایی جاری سود و زیان را بیشتر کرده است. لذا این روش که دارایی‌ها و بدهی‌های ارزی در تاریخ ترازنامه تسعیر گردند و سود و زیان حاصل از تسعیر ارز به حساب سود و زیان سال جاری منظور شود، به عنوان استاندارد پیشنهاد شده است.



عنوان پایان نامه: بررسی روند سود در ارتباط با اقلام ترازنامه و صورت سود و زیان

نام نویسنده: محمدرضا جعفری

تعداد صفحات: ۱۳۷ صفحه

استاد راهنما: دکتر علی ثقفی

اساتید مشاور: دکتر ایرج نوروش - دکتر محمدعلی آقایی

تاریخ تصویب: ۱۳۷۴/۱۱/۲۹

برای درجه: کارشناسی ارشد حسابداری

فهرست فصول

فصل اول - کلیات

فصل دوم - بررسی ادبیات و تحقیقات انجام شده

فصل سوم - متدولوژی تحقیق

فصل چهارم - تجزیه و تحلیل اطلاعات

فصل پنجم - نتایج و پیشنهادات

منابع و مآخذ

پیوست‌ها و ضمائم

مقدمه

یکی از مهمترین اهداف حسابداری، ارائه اطلاعات مفید برای تصمیم‌گیری است. مهمترین رقم در گزارش‌های مالی سود هر بنگاه اقتصادی است. مقایسه نرخ بازدهی سرمایه و یا سود بنگاه در سال‌های مختلف نشان می‌دهد که فعالیت انجام شده با موفقیت و یا شکست توأم بوده است. این مسأله موجب گسترش تکنیک‌های اندازه‌گیری سود و رشد قوانین و مقررات رسمی و مهارت‌های فنی مربوط شده است. سود پیش‌بینی شده در مواردی چون جانشینی برای جریان‌ات نقدی آتی دارایی‌ها، ارزیابی عملکرد مدیریت، ارزیابی توان سودآوری، ارزیابی توان ایجاد جریان‌ات نقدی، ارزیابی امکان تداوم فعالیت، ارزیابی ریسک

ناشی از ارائه وام و اعتبار، ارزیابی ریسک سرمایه‌گذاری در شرکت و در برنامه‌ریزی مالی کاربرد دارد. کاربرد گسترده سود پیش‌بینی شده اهمیت مدل‌های پیش‌بینی را نمایان می‌سازد.

اهداف تحقیق

هدف اصلی تحقیق تعیین مدل پیش‌بینی سودآوری آتی شرکت‌ها و کمک به تصمیم‌گیری واقع‌بینانه‌تر استفاده‌کنندگان از صورت‌های مالی از طریق توصیف تجربی رفتار سودهای حسابداری در طول زمان می‌باشد تا بتوان با بهره‌گیری از الگوهای مشاهده شده گذشته، سودهای آتی را پیش‌بینی نمود. تعیین اینکه ارقام گذشته سود شرکت‌های نمونه در ارتباط با اقلام ترازنامه و سود و زیان تشکیل یک سری زمانی را می‌دهند یا از یک فرایند تصادفی پیروی می‌نمایند کمک مؤثری جهت نیل به یک مدل پیش‌بینی دقیق برای سود می‌باشد.

اهمیت موضوع

شناخت تجربی رفتار سودهای حسابداری در طول زمان این امکان را فراهم می‌سازد که در مدل‌های ارزشیابی سهام سرمایه، مقادیر سود مورد انتظار را جایگزین جریان وجوه نقد آتی و نیز از طریق تبیین رابطه میان سودهای گزارش شده حسابداری و سود آتی، مدل‌های بهتری را برای تعیین سود مورد انتظار طراحی نمود. اگر دریافتیم که سودها، در یک ارتباط منطقی افزایش یا کاهش پیدا می‌نمایند، می‌توانیم از این دانش برای برآورد سود مورد انتظار آتی استفاده نماییم. صورت‌های مالی برای تجزیه و تحلیل مالی، اطلاعات مربوط و مهم هستند. زیرا آنها وقایعی که قبلاً رخ داده‌اند را به طور آماری نشان می‌دهند و یا بیانگر عملکرد واقعی شرکت بوده و به عنوان مبنا و اساس مهمی در پیش‌بینی‌های آتی مورد استفاده قرار می‌گیرند.

ایجاد ارتباط بین اقلام ترازنامه و اقلام صورت سود و زیان باعث ایجاد یک ارتباط ریاضی و کمی کردن این ارتباط خواهد شد و تحلیل‌گران و استفاده‌کنندگان از صورت‌های مالی می‌توانند معیاری جهت پیش‌بینی سودهای آتی بدست آورند. همچنین می‌توانند با دانستن سطح موجودی کالا و ایجاد یک رگرسیون، سود حاصله را برای آن سال پیش‌بینی

نمایند. بنابراین اگر بتوان مدلی جهت پیش‌بینی و تعیین سود پیدا کرد اتخاذ تصمیمات صحیح توسط استفاده‌کنندگان از صورت‌های مالی و پیش‌بینی دقیق‌تر و بهتر از عملکرد و وضعیت شرکت و نهایتاً ارزش سهام شرکت امکان‌پذیر می‌گردد.

این تحقیق اقلام ترازنامه و اقلام صورت سود و زیان شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران را طی سال‌های ۱۳۵۸ تا ۱۳۷۲ با استفاده از روش‌های پیش‌بینی و صفات و خصوصیات رگرسیون چند متغیره از دیدگاه آمار و ریاضی مورد بررسی قرار می‌دهد. برای مدل وابستگی و رابطه سود با اقلام ترازنامه و اقلام صورت سود و زیان از رگرسیون چند متغیره که برای آزمون‌های تجربی روی روابط بین یک متغیره وابسته و متغیره‌های مستقل انجام می‌شود استفاده گردیده است.

سؤالات تحقیق

در این تحقیق سعی شده است رفتار سودهای گذشته در طول زمان مورد بررسی قرار گیرد تا به سؤالات ذیل پاسخ درخور ارائه شود.

- آیا سودهای گذشته از یک فرایند خاص پیروی می‌نمایند؟

- آیا سودهای مورد انتظار با سودهای مشاهده شده جاری رابطه دارند؟

- اصولاً یک مدل تا چه اندازه‌ای می‌تواند سودهای آتی را به خوبی پیش‌بینی نماید؟

اظهار نظر پیرامون سؤالات فوق، مستلزم آزمون فرضیه ذیل است:

۱- اگر بین سود و موجودی کالا، رابطه وجود داشته باشد؛

۲- اگر بین سود و جمع دارایی‌ها، رابطه وجود داشته باشد؛

۳- اگر بین سود و جمع حقوق صاحبان سهام، رابطه وجود داشته باشد؛

۴- اگر بین سود و فروش خالص، رابطه وجود داشته باشد؛

«پس سود در ارتباط با اقلام ترازنامه و اقلام صورت سود و زیان (موجودی کالا، جمع دارایی‌ها، حقوق صاحبان سهام و فروش خالص) بوده و می‌توان مدلی جهت پیش‌بینی سود از طریق روش اقتصادسنجی بدست آورد».

مباحث مطرح شده

فصل اول تحقیق تحت عنوان کلیات به بحث پیرامون موضوع تحقیق، اهمیت موضوع، اهداف تحقیق، علت انتخاب موضوع، فرضیه تحقیق، قلمرو تحقیق، روش تحقیق می‌پردازد. در فصل دوم ادبیات موضوعی و تحقیقات انجام شده قبلی مورد بحث قرار گرفته است. اهمیت سود در تصمیم‌گیری مفاهیم سود، تحقیقات انجام شده قبلی در ایران، مدل‌های پیش‌بینی سود، تغییرات سود، تجزیه و تحلیل صورت‌های مالی، ارتباط بین سود و ترازنامه، مدل اقتصادسنجی از جمله مطالب مطروحه در این فصل است.

فصل سوم تحت عنوان متدولوژی تحقیق به طرح مسأله تحقیق، تهیه و تنظیم فرضیه، جمع‌آوری اطلاعات و طبقه‌بندی آن و تجزیه و تحلیل رگرسیون پرداخته است.

فصل چهارم در دو بخش به تجزیه و تحلیل اطلاعات می‌پردازد. بخش اول به بررسی رفتار سود حسابداری شرکت علاءالدین و بخش دوم به بررسی رفتار سود حسابداری شرکت‌های منتخب اختصاص یافته است.

در فصل پنجم نتایج و پیشنهادات تحقیق مطرح شده است.

نتیجه‌گیری

۱ - با توجه به تحقیقاتی که در خصوص بررسی رفتار سودهای حسابداری از طریق تجزیه و تحلیل سری‌های زمانی صورت گرفته و عمدتاً به این نتیجه رسیده‌اند که روند سود شرکت‌ها از یک فرآیند تصادفی پیروی می‌نمایند. در این تحقیق ارتباط سود با اقلام ترازنامه و اقلام سود و زیان در مورد شرکت‌های نمونه به اثبات رسیده و بدین ترتیب مدل مناسبی برای پیش‌بینی سود بدست آمده است.

۲ - با توجه به اینکه طی سال‌های ۱۳۶۵ تا ۱۳۷۲ اکثر شرکت‌ها از سهمیه ارزی استفاده نموده و محصولات خود را احتمالاً با نرخ‌های آزاد در بازار به فروش می‌رسانند، این مسأله در مورد ارتباط اقلام ترازنامه و اقلام سود و زیان آنها طی دوره‌های مالی مختلف مطرح می‌شد که موجودی‌های کالا به قیمت بسیار پایین بدست می‌آمد ولی فروش و سود بر اساس نرخ‌های بالا حاصل می‌گردید و بدین ترتیب ارتباط منطقی بین آنها نمی‌بایست بوجود می‌آمد. به

عبارت دیگر شرکت‌های دارای سهمیه ارزی و برخوردار از امتیازات خاص، سود خود را صرفاً به دلیل تفاوت نرخ ارز بدست می‌آوردند و ارتباطی با میزان دارایی‌های به کار گرفته شده، میزان موجودی کالای در گردش، میزان حقوق صاحبان سهام (انداخته‌ها) و میزان فروش آنها نداشت. در این تحقیق این مسأله به اثبات رسید که در شرکت‌های نمونه علی‌رغم مطالب فوق، بین سود و اقلام ترازنامه و اقلام صورت سود و زیان ارتباطی معقول و منطقی وجود داشته است.

۳ - نتیجه نهایی تحقیق این است که در مورد شرکت‌های ایرانی نیز می‌توان مدل رگرسیون چند متغیره (به عنوان یکی از مدل‌های پیش‌بینی) برای پیش‌بینی سود به کار برد.

پیشنهادات

نتایج تحقیق نشان می‌دهد، امکان بهره‌گیری از روش‌های کمی برای پردازش اطلاعات حسابداری و آماده‌سازی آنها برای تصمیم‌گیری وجود دارد. شناخت علمی چگونگی تغییرات سود حسابداری شرکت‌ها فرصتی برای جایگزین نمودن تحلیل‌های علمی به جای یافته‌های ذهنی است که نباید مورد بی‌توجهی قرار گیرد. در همین راستا اقدامات زیر را می‌توان در راستای تحقیق حاضر توصیه نمود:

۱ - آشنا نمودن استفاده‌کنندگان از صورت‌های مالی بخصوص آن دسته از مردم که امکان سرمایه‌گذاری در سهام سرمایه برای آنها فراهم است با راه‌های صحیح بهره‌مندی از اطلاعات حسابداری. چنانچه سرمایه‌گذاران و استفاده‌کنندگان از صورت‌های مالی بتوانند بر اساس مدل‌های علمی حسابداری رفتار سود را پیش‌بینی نمایند، تصمیمات صحیح‌تر و بهتری را اتخاذ خواهند نمود.

۲ - فقدان استانداردهای ملی و ناهمگونی استانداردهای مورد استفاده که پرداخته انجمن‌های حرفه‌ای کشورهای مختلف است در شمار مشکلاتی است که به بررسی و پژوهش جدی نیاز دارد. یکی از اشکالات موجود در سود حسابداری این است که بر اساس روش‌های متداول حسابداری اندازه‌گیری سود سالانه به روش‌های مختلفی در شرکت‌های متفاوت و نیز در یک شرکت در سال‌های مختلف امکان‌پذیر است. تدوین‌کنندگان استانداردهای ملی

ممکن است با محدود کردن روش‌های متعدد حسابداری، کاهش اندوخته‌های مخفی، چگونگی افشاء در گزارشگری مالی و توجه بیشتر به ماهیت گزارش‌ها، برخی از مشکلات موجود را برطرف نمایند.

۳- لزوم توجه بیشتر مسوولین بورس اوراق بهادار به انتشار به موقع و مرتب صورت‌های مالی شرکت‌ها بخصوص گزارش‌های میان دوره‌ای به عنوان تدارک مقدمات لازم، ضروری است.

۴- برای شناخت بهتر فرآیند سودهای گزارش شده حسابداری باید تحقیقات بیشتری صورت گیرد.

محورهای ذیل می‌تواند موضوعات تحقیقی جدیدی را فراهم محققان قرار دهد:
الف - بررسی فرضیات تحقیق در مورد شرکت‌هایی که با مدیریت دولتی و یا خصوصی اداره می‌شوند.

ب - بررسی موضوع در شرکت‌هایی که عضو بورس نیستند.

ج - بررسی موضوع در شرکت‌هایی که در صنایع مختلف فعالیت می‌نمایند.



عنوان پایان نامه: تحقیقی پیرامون تدوین بودجه عملیاتی در سازمان بنادر و کشتیرانی

نام نویسنده: سهراب جهان دوست

تعداد صفحات: ۱۲۷ صفحه

استاد راهنما: دکتر علی وثوق

استاد مشاور: دکتر عباس صدقی

تاریخ تصویب: ۱۳۷۴/۱۲/۲۱

برای درجه: کارشناسی ارشد حسابداری

فهرست فصول

فصل اول - آشنایی با سازمان بنادر و کشتیرانی

فصل دوم - کلیات، مفاهیم و اصول و جنبه‌های اقتصادی بودجه

فصل سوم - بودجه عملیاتی

فصل چهارم - آزمون فرضیات تحقیق

خلاصه و نتیجه گیری

منابع

پیوست‌ها و ضمائم

مقدمه

هدف اساسی این تحقیق تعیین ابزاری مناسب برای ارزیابی عملکرد مدیریت در سطوح مختلف سازمان بنادر و کشتیرانی و معیاری جهت انعقاد قراردادها با بخش خصوصی در راستای خصوصی سازی برخی از عملیات و همچنین تدوین بودجه عملیاتی با استفاده از بهای تمام شده حسابداری می‌باشد.

مسأله اصلی تحقیق

استفاده از سیستم بهای تمام شده حسابداری جهت تدوین بودجه عملیاتی در سازمان

بنادر و کشتیرانی عمده‌ترین مسأله تحقیق می‌باشد. برای این منظور در این تحقیق تکنیک‌های تدوین بودجه عملیاتی مورد استفاده قرار گرفته تا با تدوین آن الگویی برای سایر سازمان‌های دولتی جهت تحول بودجه برنامه‌ای به بودجه عملیاتی ارائه گردد.

فرضیه‌های تحقیق

فرضیه اول:

«محتوای اطلاعاتی بودجه عملیاتی بیشتر از محتوای اطلاعات بودجه برنامه‌ای است.»

فرضیه دوم:

«کمبود نیروی انسانی متخصص در سازمان بنادر و کشتیرانی دلیل عدم تدوین بودجه عملیاتی است.»

مباحث ارائه شده

فصل اول تحت عنوان آشنایی با سازمان بنادر و کشتیرانی ابتدا به ذکر تاریخچه پیدایش و وظایف و تشکیلات سازمان بنادر و کشتیرانی اختصاص یافته است. پس از آن مباحثی چون روش تحقیق، روش‌های گردآوری و تجزیه و تحلیل اطلاعات، مسأله اصلی تحقیق، ضرورت انجام تحقیق، فرضیات تحقیق، اهداف تحقیق، قلمرو تحقیق و جامعه آماری تحقیق مطرح شده است.

فصل دوم به ارائه مطالب تئوریک (نظری) پیرامون کلیات، مفاهیم و اصول و جنبه‌های اقتصادی بودجه اختصاص یافته است. مبحث اول این فصل به کلیات و مفاهیم بودجه پرداخته است. در مبحث دوم اصول بودجه شامل اصل سالانه بودن، اصل وحدت، اصل تعادل، اصل جامعیت و اصل انعطاف مطرح گردیده است. سپس جنبه‌های اقتصادی بودجه و اداره آن مطرح شده است. نقش کلان اقتصادی بودجه، نقش ضد بحرانی بودجه، منابع تأمین مالی کسری بودجه، اداره امور بودجه و قوانین مربوط به آن، مراحل بودجه از تهیه و تنظیم، تصویب تا اجرا و نظارت از جمله مباحث مطرح شده است. سپس در مبحث چهارم

الزامات قانونی اجرای بودجه در ایران شامل تشخیص و تأمین اعتبار، تعهد، تسجیل، حواله و درخواست وجه تشریح گردیده است. در مبحث پنجم طبقه‌بندی‌های بودجه‌ای شامل طبقه‌بندی درآمدها، طبقه‌بندی سازمان، طبقه‌بندی مواد و هزینه، طبقه‌بندی اقتصادی، طبقه‌بندی عملیاتی مورد بحث قرار گرفته است.

فصل سوم به بودجه عملیاتی اختصاص یافته است. عمده‌ترین مبحث این فصل تکنیک‌های مختلف تنظیم بودجه عملیاتی است که عمدتاً اندازه‌گیری کار و بهای تمام شده حسابداری را در بر می‌گیرد. در آغاز روش اندازه‌گیری کار شامل اجزاء تشکیل دهنده کار و فنون ارزیابی کار و روش‌های نمونه‌گیری کار و تعیین اندازه نمونه تشریح گردیده و سپس اجزاء سیستم بهای تمام شده حسابداری و کاربرد آن جهت تدوین صورت‌های مالی بودجه‌ای مطرح شده است.

فصل چهارم تحقیق به آزمون فرضیات تحقیق اختصاص یافته است. فرضیه اول تحقیق که به مقایسه محتوای اطلاعاتی بودجه تهیه شده با استفاده از روش عملیاتی، با محتوای اطلاعاتی بودجه تهیه شده با استفاده از روش برنامه‌ای می‌پردازد از طریق پرسشنامه آزمون شده است. سؤالات پرسشنامه به بررسی وضوح بیان اطلاعات در صورت‌های مالی بودجه برنامه‌ای و بودجه عملیاتی مربوط می‌شود و نحوه بیان اهداف سازمان بنادر و کشتیرانی، ایجاد انگیزه در کارکنان، قابلیت ارزیابی نتایج، احتمال موفقیت در مدیریت و توانایی برآورد بودجه‌های آتی را در هر یک از بودجه‌های برنامه‌ای و عملیاتی را بررسی می‌کند. نتایج حاصل از آزمون فرضیه نشان می‌دهد محتوای اطلاعاتی بودجه‌ای که با استفاده از روش عملیاتی تنظیم می‌شود به احتمال ۷۹ درصد بیشتر از محتوای اطلاعاتی بودجه‌ای است که با استفاده از روش برنامه‌ای تنظیم می‌شود و به این ترتیب فرضیه اول تحقیق به اثبات می‌رسد. فرضیه دوم تحقیق دلیل عدم تدوین بودجه عملیاتی را کمبود نیروی انسانی متخصص در سازمان بنادر و کشتیرانی می‌داند و به همین دلیل اطلاعات و آمار نیروی متخصص موجود در سازمان بنادر و کشتیرانی با نیروی انسانی مورد نیاز بر اساس طرح طبقه‌بندی مشاغل به عنوان معیار مقایسه شده است تا فرضیه دوم به اثبات برسد. لازم به ذکر است یکی از مهمترین شرایط تدوین بودجه عملیاتی داشتن نیروهای انسانی متخصص در زمینه‌های مختلف

می‌باشد که این ویژگی بودجه عملیاتی یکی از عمده‌ترین مشکلات اجرای آن به شمار می‌رود. با بررسی نیروی انسانی سازمان مشخص می‌گردد که در کلیه سطوح تخصصی سازمان بنادر و کشتیرانی با کمبود نیروی انسانی روبرو است لذا فرضیه دوم به اثبات می‌رسد که کمبود نیروی انسانی متخصص در سازمان بنادر و کشتیرانی دلیل عدم تدوین بودجه عملیاتی است.

